

Офіціоз

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення проведення мобілізації

Верховна Рада України постановляє:

1. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. Частину другу статті 6 Закону України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію” (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., № 16, ст. 255) викласти в такій редакції:

“2. Порядок виконання військово-транспортного обов’язку визначається Кабінетом Міністрів України.

Порядок відшкодування державою вартості майна чи збитків, яких зазнають центральні та місцеві органи виконавчої влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи і організації, а також громадяни внаслідок примусового вилучення чи відчуження транспортних засобів в особливий період, визначається законом”.

2. У Законі України “Про військовий обов’язок і військову службу” (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 38, ст. 324; 2011 р., № 31, ст. 303, № 45, ст. 487; із змінами, внесеними Законом України від 17 березня 2014 року № 1127-VII):

1) у статті 2:

частину четверту після абзацу другого доповнити новим абзацом такого змісту:

“військова служба за призовом під час мобілізації, на особливий період”.

У зв’язку з цим абзаци третій – шостий вважати відповідно абзацами четвертим – сьомим;

2) частину першу статті 17 після слів “для здобуття освіти” доповнити словами “проходження служби у військовому резерві”;

3) частину першу статті 18 після абзацу третього доповнити новим абзацом такого змісту:

“які виконали обов’язки служби у військовому резерві протягом строку першого контракту”.

У зв’язку з цим абзаци четвертий – сьомий вважати відповідно абзацами п’ятим – восьмим;

4) у частині першій статті 24:

пункт 1 доповнити словами “громадян, призваних на військову службу під час мобілізації, на особливий період”;

пункт 2 доповнити словами “у тому числі військовозобов’язаних, які проходять збори, та резервістів під час мобілізації”;

5) у статті 28:

частину другу, третю та п’яту викласти в такій редакції:

“2. Військовозобов’язані, які перебувають у запасі та мають військові звання рядового, сержантського і старшинського складу, поділяються на розряди за віком:

1) перший розряд – до 35 років;

2) другий розряд – до 50 років.

3. Особи офіцерського складу, які перебувають у запасі, поділяються на розряди за віком:

1) перший розряд:

молодший офіцерський склад – до 45 років;

старший офіцерський склад:

майор (капітан 3 рангу), підполковник (капітан 2 рангу) – до 50 років;

полковник (капітан 1 рангу) – до 55 років;

вищий офіцерський склад – до 60 років;

2) другий розряд:

молодший офіцерський склад – до 55 років;

старший офіцерський склад:

майор (капітан 3 рангу), підполковник (капітан 2 рангу) – до 55 років;

полковник (капітан 1 рангу) – до 60 років;

вищий офіцерський склад – до 65 років”;

“5. Військовозобов’язані-жінки, незалежно від присвоєних їм військових звань, зараховуються до запасу другого розряду. Граничний вік перебування їх у запасі встановлюється 50 років”;

6) у статті 39:

включити частину другу такого змісту:

“2. За громадянами України, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, але не більше одного року, зберігаються місце роботи (посада), середній заробіток на підприємстві, в установі, організації, незалежно від підпорядкування та форм власності”;

доповнити частиною третьою такого змісту:

“3. За громадянами України, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, не припиняється державна реєстрація підприємницької діяльності фізичних осіб – підприємців”.

3. У Законі України “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб” (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 29, ст. 399; 2005 р., №№ 17-19, ст. 267; 2006 р., № 30, ст. 258, № 37, ст. 318; 2009 р., № 24, ст. 296; 2012 р., № 12-13, ст. 82):

1) статтю 2 після частини другої доповнити новою частиною такого змісту:

“Пенсіонерам з числа військовослужбовців та осіб, які отримують пенсію за цим Законом, у разі призову їх на військову службу під час мобілізації, на особливий період до Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та Державної спеціальної служби транспорту, на службу до органів внутрішніх справ, Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України, органів та підрозділів цивільного захисту, податкової міліції та Державної кримінально-виконавчої служби України виплата пенсії на час такої служби не припиняється. Після звільнення із служби цих осіб виплата їм пенсії здійснюється з урахуванням додаткової вислуги років на день їх демобілізації. Якщо новий розмір пенсії у цих осіб буде нижчим за розмір, який вони отримували в мирний час, виплата їм пенсії здійснюється у розмірі, який вони отримували на день призову на службу у зв’язку з мобілізацією”.

У зв’язку з цим частину третю вважати частиною четвертою;

2) статтю 12 доповнити частиною другою такого змісту:
“Зберігається право на пенсію за вислугу років для осіб, які були звільнені зі служби до набрання чинності Законом України від 8 липня 2011 року № 3668-VI “Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи” та мають вислугу 20 років, у разі призову їх на службу у зв’язку з мобілізацією та подальшою демобілізацією”.

4. У Законі України “Про державну таємницю” (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 49, ст. 428; 2010 р., № 46, ст. 537; 2011 р., № 33, ст. 329):

1) статтю 20 доповнити частиною одинадцятою такого змісту:

“У разі виникнення кризової ситуації, що загрожує національній безпеці України, оголошення рішення про проведення мобілізації та (або) введення правового режиму воєнного стану надання спеціального дозволу на провадження діяльності, пов’язаної з державною таємницею, органам військового управління, військовим частинам, установам і організаціям Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України, що відмобілізуються, доукомплектовуються, заново формуються, здійснюється у десятиденний термін”;

2) частину третю статті 21 викласти в такій редакції:

“До складу РСО входять підрозділи режиму, криптографічного, технічного захисту інформації, секретного діловодства та інші підрозділи, що безпосередньо забезпечують охорону державної таємниці, залежно від специфіки діяльності державного органу, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації”;

3) у статті 24:

частину першу викласти в такій редакції:

“Перевірка громадян у зв’язку з їх допуском до державної таємниці здійснюється органами Служби безпеки України у строк до одного місяця у порядку, встановленому цим Законом і Законом України “Про оперативно-розшукову діяльність”;

доповнити частиною п’ятою такого змісту:

“У разі виникнення кризової ситуації, що загрожує національній безпеці України, оголошення рішення про проведення мобілізації та (або) введення правового режиму воєнного стану допуск до державної таємниці громадянам України, які призиваються на військову службу, а також військовослужбовцям та працівникам Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України, які переміщуються на посади, зайняття яких передбачає наявність допуску до державної таємниці, надається у десятиденний термін. Порядок проведення перевірки громадян у зв’язку з їх допуском до державної таємниці визначається Кабінетом Міністрів України”.

5. У Кодексі законів про працю України (Відомості Верховної Ради України, 1971 р., додаток до № 50, ст. 375):

1) статтю 492 після частини третьої доповнити новою частиною такого змісту:

“Вимоги частин першої – третьої цієї статті не застосовуються до працівників, які вивільняються у зв’язку із змінами в організації виробництва і праці, пов’язаних з виконанням заходів під час мобілізації, на особливий період”.

У зв’язку з цим частину четверту вважати частиною п’ятою;

2) статтю 119 доповнити частиною третьою такого змісту:

“Працівникам, які призвані на військову службу за призовом

під час мобілізації, на особливий період, але не більше одного року, гарантується збереження місця роботи, посади і середнього заробітку”.

6. Пункт 2 статті 15 Закону України “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей” (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 15, ст. 190 із наступними змінами) доповнити абзацом сьомим такого змісту:

“Військовослужбовцям, які були призвані на військову службу за призовом у зв’язку з мобілізацією, виплата одноразової грошової допомоги, передбаченої цим пунктом, здійснюється за період такої служби з дня їхнього зарахування на службу без урахування періоду попередньої військової служби, на якій вони перебували у мирний час, за винятком тих осіб, які при звільненні з військової служби у мирний час не набули права на отримання такої грошової допомоги. Зазначена допомога виплачується на день демобілізації таких військовослужбовців. Умови та порядок виплати одноразової грошової допомоги військовослужбовцям, призваним на військову службу за призовом у зв’язку з мобілізацією, визначаються Кабінетом Міністрів України”.

7. Пункт 1 розділу II “Прикінцеві положення” Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про військовий обов’язок і військову службу” від 19 вересня 2013 року № 589-VII після слова “крім” доповнити словами та цифрами “частини восьмої статті 26, яка набирає чинності з 25 березня 2014 року та”.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом місяця з дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

**Виконуючий обов’язки Президента України,
Голова Верховної Ради України О.ТУРЧИНОВ**

ДЕРЖАВНА ІНСПЕКЦІЯ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ПРАЦІ

РОЗ’ЯСНЕННЯ

від 30.04.2014 р.

Щодо мобілізації

На численні звернення громадян із питанням щодо врегулювання трудових відносин у разі призову або вступу працівника на військову службу Державна інспекція з питань праці надає роз’яснення.

Відповідно до пункту 3 статті 36 Кодексу законів про працю України трудовий договір підлягає розірванню у разі призову або вступу працівника на військову службу, направлення на альтернативну (невійськову) службу.

Підставою для розірвання трудового договору є повістка військового комісаріату про призов або вступ на військову службу. Зазначена норма законодавства діє у мирний час.

Вихідна допомога у разі призову або вступу працівника на

військову службу не виплачується, оскільки норма щодо виплати вихідної допомоги у розмірі двох мінімальних заробітних плат визнана Конституційним Судом України неконституційною (Рішення від 22.05.2008 N 10-рп/2008), крім випадків, коли виплата такої допомоги передбачена колективним договором, який діє не підприємстві, установі, організації.

Статтею 8 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» за військовослужбовцями строкової служби, які до призову працювали на підприємствах, в установах і організаціях, незалежно від форм власності і господарювання, зберігається при звільненні з військової служби право на працевлаштування їх в тримісячний строк на те ж підприємство, в установу чи організацію або їх правонаступники на посаду, не нижчу за ту, яку вони займали до призову на військову службу. Вони користуються за інших рівних умов переважним правом на залишення на роботі при скороченні чисельності або штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці протягом двох років з дня звільнення з військової служби.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення проведення мобілізації» (вступив в дію з 01.04.2014) внесені зміни до Законів України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

Відповідно до статті 2 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» окремим видом служби є військова служба за призовом під час мобілізації, на особливий період. Виконання військового обов'язку в особливий період здійснюється з особливостями, визначеними цим законом та іншими нормативно-правовими актами.

Початком проходження військової служби вважається день відправлення у військову частину з районного (міського) військового комісаріату – для громадян, призваних на строкову військову службу, громадян, призваних на військову службу під час мобілізації, на особливий період або день зарахування до списків особового складу військової частини (військового навчального закладу, установи тощо) – для громадян, прийнятих за контрактом, у тому числі військовозобов'язаних, які проходять збори, та резервістів під час мобілізації.

Закінченням проходження військової служби вважається день виключення військовослужбовця зі списків особового складу військової частини (військового навчального закладу, установи тощо) у порядку, встановленому положеннями про проходження військової служби громадянами України.

Призов військовозобов'язаних та резервістів на військову службу у зв'язку з мобілізацією та звільнення з військової служби у зв'язку з демобілізацією проводяться в порядку, визначеному Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» (стаття 39 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»).

За громадянами України, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, але не більше одного року, зберігаються місце роботи (посада), середній заробіток на підприємстві, в установі, організації, незалежно від підпорядкування та форм власності.

Таким чином, починаючи з 01.04.2014 громадяни, які призвані на військову службу за призовом під час мобілізації, не підлягають звільненню, вони увільняються від роботи (звільняються від виконання посадових обов'язків) відповідно до статті 119 КЗпП України. При цьому за ними зберігається середній заробіток на період до одного року (починаючи з дати початку проходження військової служби).

Відповідно до прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення проведення мобілізації» він набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, застосування його вимог до працівників, звільнених з дня оголошення мобілізації до 01.04.2014, не передбачено.

В той же час, за угодою між працівником і власником або уповноваженим ним органом, наказ про звільнення працівника на підставі пункту 3 статті 36 Кодексу законів про працю України, може бути скасований. Збереження середньої заробітної плати у такому випадку здійснюється з дня призову на військову службу (день, зазначений у повістці військового комісаріату).

Разом з тим повідомляємо, що листи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади не є нормативно-правовими актами, мають лише інформаційний характер та не встановлюють правових норм.

Інформація для страхувальників Пенсійного фонду

У зв'язку з численними зверненнями щодо відображення в таблицях 5 та 6 додатку 4 звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – звіт) осіб, яких призвали на військові збори та/або мобілізували, Пенсійний фонд України повідомляє.

Відповідно до п. 7–8 Інструкції про умови виплати грошового забезпечення та заохочення військовозобов'язаних та резервістів, затвердженої наказом Міністерства оборони від 12.03.2007 № 80, за працівниками, призваними на військові збори, зберігається місце роботи і середня заробітна плата. Заробітна плата виплачується за відпрацьований час до дня припинення роботи у зв'язку з від'їздом на збори, а також середня заробітна плата за перші півмісяця зборів. За решту часу перебування на зборах заробітна плата виплачується у звичайні строки, встановлені на підприємстві, в установі чи організації, де працює військовозобов'язаний.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2006 № 1644 виплата середнього заробітку військовозобов'язаним, у т. ч. резервістам, призваним на збори, проводиться підприємствами, установами та організаціями, в яких працюють призвані на збори громадяни.

На період мобілізації, на особливий період, але не довше ніж один рік, за працівниками також зберігається місце роботи і середня заробітна плата. Таку норму запроваджено з 01.01.2014 Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення проведення мобілізації» від 27.03.2014 № 1169-VII.

Отже трудові відносини, впродовж вищезазначених строків, з такими працівниками не перериваються.

Спеціального коду «типу нарахувань» для відображення середньої заробітної плати у таблиці 6 додатку 4 звіту нормативно не встановлено. У разі, якщо період мобілізації або перебування працівника на військових зборах лежить в межах одного місяця, середня заробітна плата, нарахована за цей час, відображається сукупно із заробітною платою за такий звітний місяць.

Якщо період виходить за межі одного календарного місяця, то «перехідна» сума середньої заробітної плати відображається окремим рядком за наступний календарний місяць, аналогічно відпускним, але без зазначення типу нарахування.

У разі, якщо військовозобов'язаний був призваний зі щорічної чи додаткової відпустки, за погодженням з роботодавцем відпустки підлягають продовженню після закінчення зборів або

перенесенню на інший строк. В останньому випадку перерахунок відпускних, а саме їх сторнування, відображається у таблиці 6 додатка 4 відповідно до загальноновстановлених правил формування персонафікованих даних у таких випадках, із застосуванням знаку «-».

Збереження місця роботи за громадянами, призваними на військову службу під час мобілізації

З 1 квітня 2014 р. набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення проведення мобілізації» від 27 березня 2014 р. № 1169-VII.

Законом внесено зміни до низки законодавчих актів з питань проходження військової служби військовозобов'язаними та призовниками, а також громадянами, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період.

Так, згідно зі змінами до статті 4 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» новим видом військової служби стала військова служба за призовом під час мобілізації, на особливий період. Для громадян, призваних на таку службу, початком проходження військової служби вважається день відправлення у військову частину з районного (міського) військового комісаріату, а для громадян, прийнятих на військову службу за контрактом, у т. ч. військовозобов'язаних, які проходять збори, та резервістів під час мобілізації – день зарахування до списків особового складу військової частини (ст. 24 цього Закону).

Відповідно до змін до статті 39 цього ж Закону:

– за громадянами України, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, але не більше одного року, зберігаються місце роботи (посада), середній заробіток на підприємстві, в установі, організації, незалежно від підпорядкування та форм власності;

– за громадянами України, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, не припиняється державна реєстрація підприємницької діяльності фізичних осіб – підприємців.

Відповідні зміни внесені й у статтю 119 КЗпП «Гарантії для працівників на час виконання державних або громадських обов'язків», яку доповнено новою частиною такого змісту: «Працівникам, які призвані на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, але не більше одного року, гарантується збереження місця роботи, посади і середнього заробітку».

Отже, призов працівника на військову службу у зв'язку з мобілізацією не є підставою звільнення з роботи (принаймні протягом одного року з дня призову). У таблиці обліку робочого часу період відсутності працівника позначається кодом «ІН» (22) – «Інший невідпрацьований час, передбачений законодавством». Також роботодавець повинен зберігати за працівником середній заробіток. Інформації про можливість подальшого відшкодування роботодавцю відповідної виплати з бюджету не має, тому поки що вона повністю лягає на плечі роботодавця.

Крім того, статтю 492 КЗпП «Порядок вивільнення працівників» доповнено новою частиною четвертою, згідно з якою: «Вимоги частин першої – третьої цієї статті не застосовуються до працівників, які вивільняються у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці, пов'язаних з виконанням заходів під час мобілізації, на особливий період». Нагадаємо, що цими частинами передбачено обов'язок роботодавця попереджати

працівників про подальше вивільнення не пізніше ніж за два місяці, пропонувати їм іншу роботу на тому ж підприємстві, урахувати переважне право на залишення на роботі.

У яких випадках застосовувати цю новелу законодавства і які саме зміни в організації виробництва і праці можуть трактуватися як такі, що пов'язані з виконанням заходів під час мобілізації, на особливий період, наразі невідомо. Це питання потребує роз'яснення від уповноваженого органу – Мінсоцполітики України.

Верховна Рада України ухвалила Закон “Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення оборонно-мобілізаційних питань під час проведення мобілізації”

Законодавчим актом удосконалено систему проведення мобілізації, проведення в стислі терміни заходів часткової мобілізації в країні, підвищення обороноздатності Збройних Сил України, інших військових формувань.

Законом, зокрема, встановлено, що “на час особливого періоду дія будь-яких, прийнятих до настання цього періоду, нормативно-правових актів, які передбачають скорочення чисельності, обмеження комплектування або фінансування Збройних Сил України, інших військових формувань чи правоохоронних органів спеціального призначення, зупиняється”.

Документом також: створюються умови для здійснення комплектування Збройних Сил України, інших військових формувань особовим складом та технікою під час мобілізації;

забезпечено переважне право військовослужбовців, які були призвані під час мобілізації, на залишення на військовій службі; громадян України, які призвані під час мобілізації, звільнено від штрафних санкцій за фінансовими зобов'язаннями;

забезпечено права військовозобов'язаних-студентів, які були призвані під час мобілізації, на продовження навчання після демобілізації;

підвищено мотивацію щодо проходження служби у військовому резерві громадянами України в мирний час та на особливий період;

забезпечено право на вилучення транспортних засобів у юридичних осіб для потреб держави під час мобілізації;

підвищено відповідальність громадян України за порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію.

Зміни внесено до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кодексу законів про працю України, законів: “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію”, “Про військовий обов'язок і військову службу”, “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей”, “Про засади запобігання і протидії корупції”, “Про вищу освіту”, “Про здійснення державних закупівель”, “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб”.

Закон ухвалено з урахуванням поправок.

Відповідний законопроект зареєстровано за №4785.

**Заступник начальника відділу надходження,
прогнозування платежів та реєстру
застрахованих осіб управління Пенсійного фонду
України у Франківському районі м. Львова
Зоряна Галайко**